

“Bos op veen helpt mee om het klimaatprobleem op te lossen”

— Marjel Neefjes (samenstelling)

Allard van Leerdam, landschapsecoloog, Staatsbosbeheer

“Staatsbosbeheer levert in het kader van het Klimaatkoord ook een aandeel. Wij doen dat via twee sporen: 5000 hectare bos erbij en 5000 hectare veen beter beschermen zodat het CO₂ vasthoudt of liever nog vastlegt. Tijdens een brainstorm hierover met onze hydrologen en ecologen vroegen we ons af of die twee sporen te combineren zijn. Dus bos op veen, en dan hebben we het over broekbos van elzen of berken.

Het is de vraag wat er nog te winnen valt op veen. Je zou denken dat dat bij ons al redelijk optimaal beheerd wordt, maar in de praktijk valt dat tegen. Je hebt bijvoorbeeld de overgangen tussen hoog zand en veen. Als we die kunnen aankopen, is dat qua natuur niet veel bijzonders, dat kun je best radicaal anders beheren. Maar ook de echte veengebieden zijn lang niet allemaal prachtige natte weidevogelgebieden. Vaak genoeg zijn ze te klein, te rafelig, te droog, zijn er problemen met bodemdaling. En de beheervergoedingen voor vernatting zijn veel te laag. Ook is het qua biodiversiteit niet allemaal optimaal. Voor weidevogels moet je toch naar grote aaneengesloten reservaten.

Dus we bedachten: als we die kleinere, niet zo biodiverse veengebieden nou eens vernatzen in combinatie met broekbos? Dat kost maar een fractie qua beheer, je legt de CO₂-productie stil, en misschien lukt het wel om veenvorming te krijgen. Dat er bosveen ontstaat, zodat je zelfs CO₂ vastlegt en bodemstijging realiseert. En broekbossen zijn qua biodiversiteit ook heel interessant, een soort miniwildernis.

Nu is vrijwel alle onderzoek in de veenweidegebieden gericht op boerenland. Maar wij zouden graag onderzoek willen naar in hoeverre broekbossen kunnen bijdragen aan vernatting, vermindering van broeikasgasuitstoot en het tegengaan van bodemdaling op het veen.”

Wil jij een keer de hoofdrol spelen in ‘De stelling van...’? Heb je ook een prikkelende mening of een wild idee? Stuur dan je stelling naar redactie@vakbladnl.nl, en vermeld ook je telefoonnummer. Je kunt zelf een tekst aanleveren (max 350 woorden) of je wordt geïnterviewd om tot een goede stellingtekst te komen. Suggesties voor mensen die op de stelling zouden kunnen reageren zijn zeer welkom.

Maarten Willemen, voorzitter AVIH

“Er zijn vast meer gebieden waar bos een goed alternatief is”

“Om maar aan te tonen dat ik van veen weinig verstand heb: ik dacht altijd dat bos op veen tot méér verdroging leidt, dus ik was in eerste instantie vooral verrast. En vervolgens nieuwsgierig: dát is nog eens buiten de gebaande paden gaan en kansen benutten! Daarom slechts één zure opmerking bij de zinsnede dat ‘sommige plekken toe zijn aan een heroverweging van de natuurdoelen’: dit illustreert de illusie van maakbaarheid, die al té lang en té vaak het Nederlands natuurbeheer dicteert.

Er zijn méér gebieden waar de natuurdoelen volledig uit de pas lopen met de harde realiteit. Zoals de ‘heide’, die soms kunstmatig in stand wordt gehouden tegen de stikstofverdrukking in, met de heideplant als symbolisch rudiment van een voormalig ecosysteem. Of het fanatiek uitstervende korhoen, waarvoor ten koste van veel euro’s en heel veel bos een kunstmatig biotoop is aangelegd. En er zijn vast nog meer gebieden waar bos als alternatief een goed idee is. Bos op nat veen levert winst qua biodiversiteit, en waarschijnlijk dubbele winst voor het klimaat. Er komt minder CO₂ vrij, én er wordt extra vastgelegd in het veen én in het bos. Ik pleit bij nieuw bos voor een 1+1=3 strategie, door dit zo in te richten dat over enkele decennia hout kan worden geoogst. Als dit hout duurzaam wordt toegepast, dan houdt het óók CO₂ vast. Het zijn natuurlijk geen hoogwaardige houtsoorten die op veen zullen groeien, maar wie weet welke hoogwaardige toepassingen we er in de toekomst nog voor verzinnen.”

**Wiebe Borren, hydroloog
Natuurmonumenten**

**“Ook andere
natuurdoelen op
laagveen”**

“Dit lijkt me zeker kunnen zo. Het zal geen productiebos worden, maar een broekbos op natte veengrond is zeker een goede optie. Ik denk wel dat er binnen bestaande natuurgebieden beperkte ruimte is om dit uit te voeren. We hebben maar een beperkt oppervlak laagveennatuur, en daar moeten we ook allerlei andere natuurtypen op realiseren. We hebben zogezegd een hoop natuurdoelen te dienen op een klein oppervlak. En als het over biodiversiteit gaat, zijn die andere natuurtypen ook belangrijk. Die kunnen ook CO₂ vasthouden of zelfs vastleggen.

Op grotere schaal zie ik vooral mogelijkheden voor dit idee buiten natuurgebieden. Bijvoorbeeld in voormalige landbouwgebieden die door vernatting ongeschikt worden voor de landbouw. Maar dat is een kwestie van lange adem, want die omvorming van veenweiden gaat maar langzaam. Binnen natuurgebieden kan het een optie zijn op die plekken waar het nog niet goed genoeg ingericht is. Overigens denk ik dat we qua uitstoot van broeikasgassen sowieso veel winst kunnen behalen met verdere vernatting. Los van of we daar dan bos op zetten of niet.”

**Wouter Delforterie,
Bosgroep Midden-
Nederland:**

**“Ooit stond Nederland
vol broekbossen”**

“Meer broekbos vind ik een heel goed idee! Dat is een heel Hollands bostype, dat eigenlijk nog maar heel weinig voorkomt. Dat open landschap van de huidige veengebieden is relatief recent, maar we zijn er inmiddels wel aan gehecht. Voordat de mens grootschalig in het landschap begon in te grijpen, de Middeleeuwen zeg maar, was ons land waarschijnlijk voor een groot deel bedekt met broekbos. Dat hebben we in de loop der eeuwen drooggelegd en ingepolderd, en daar loopt nu vee. Veengronden vernatten is natuurlijk sowieso slim. Qua vastleggen van CO₂ maakt rietmoeras of broekbos denk ik niet zo veel uit. Die CO₂ zit toch vooral in de bodem. Bomen in een broekbos nemen niet zo veel koolstof op. Ze worden niet zo hoog, en er valt er makkelijk eentje om. Ik denk ook dat de koolstofvastlegging van nieuwe veenvorming beperkt is. Het probleem is namelijk dat er bij veenvorming lachgas vrijkomt, en dat is weer een hele malen sterker broeikasgas dan CO₂. De grootste plus van vernatten is toch echt het CO₂ vasthouden dat er al in de bodem zit, dus zorgen dat dat niet ontsnapt. Dat is zo’n enorme factor, daarbij vallen al die nieuwe bossen in het niet. Dus als je toch al vernat, hoef je het voor de koolstofvastlegging niet te doen, zo’n broekbos. Maar gelukkig zijn er genoeg andere redenen om een broekbos aan te leggen. Ik vind het in elk geval heel mooi!”

**Gert-Jan Nabuurs,
hoogleraar Europees bos,
Wageningen University**

**“Dit mag je toch gerust
een multifunctioneel
bos noemen!”**

“Mijn eerste reactie was: bos op veen, die notie hebben we toch gehad? Dat veengebieden in Schotland of Zweden werden gedraineerd om er bos op aan te leggen. Dat moet je toch niet meer willen? Maar gelukkig, dit is juist helemaal de andere kant op!

Ja, ik word wel warm van dit idee! Je brengt zowel het veen op gang, als dat je oud broekbos herstelt. Zo bewerkstellig je een combinatie van dingen: biodiversiteit, broekbosherstel, tegengaan van veendegradatie en het vastleggen van CO₂. Het past eigenlijk precies bij de bosklimaatpilots voor klimaatslim bosbeheer. Daarin zoeken we een breed scala aan maatregelen die functies kunnen combineren.

De productie is bijzaak, zo’n nat bos zal nooit heel hard groeien. Je streeft dan naar een zelfredzaam bos. Als je niets doet, komt het bos deels vanzelf wel op, misschien moet je dat nog een beetje helpen, maar daarna redt het zichzelf wel.

Dat het minder beheer kost, dat wil ik dus graag geloven. Het merendeel van het natuurbudget gaat in Nederland toch naar korte vegetaties, omdat daar nou eenmaal veel beheer voor nodig is. Ik vind het wel jammer dat multifunctioneel bos daardoor te weinig aandacht krijgt. En zo’n mooie combinatie van biodiversiteit en veenherstel, dat mag je toch gerust multifunctioneel bos noemen!”